

Titlu activitate: **Fapte și opinii** - „Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război”
de Camil Petrescu

- Concepte cheie din domeniul educației media: Fapte și opinii-gândire critică, analiza mesajelor, distincția dintre fapte și opinii.
- Concepte cheie din domeniul disciplinei: textul literar, romanul psihologic, modernism, autenticitate.
- Relevant pentru: analiza informației, diferențierea între fapte și opinii, literatură.
- Recomandat pentru clasa a XI-a (Conținuturi: Roman-modern, psihologic, subiectiv)

Clasa a XI-a

Obiective operaționale:

1. Recunoașterea și diferențierea dintre fapte și opinii în diferite tipuri de mesaje;
2. Dezvoltarea competențelor de analiză critică a unui text (literar/nonliterar, audio, video, fotografic etc.);
3. Familiarizarea cu caracteristicile specifice opiniei: legitimitatea și relevanța.

Tema (ce?):

Fapte și opinii în fragmente din romanul psihologic „Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război”, de Camil Petrescu

Descriere (cum?)

Evocare-5 minute

Discuție facilitată:

Elevii sunt coordonați prin întrebări de sprijin către textul literar studiat, fiind subliniat caracterul subiectiv al perspectivei narrative. Realizându-se legătura dintre aceasta și opinii, vor fi introduse conceptele de fapte și opinii.

- Ce știți despre fapte?
- Dar despre opinii?
- Care sunt caracteristicile faptelor și opiniilor?
- Care sunt trăsăturile care le diferențiază?

Profesorul utilizează metoda „Ciorchinele”, pentru a stimula gândirea elevilor, solicită elevilor să realizeze asociații, pentru a aduna semnificațiile celor două concepte-cheie: fapte și opinii.

Pe displayul interactiv se desenează un cerc în care se scrie cuvântul-cheie fapt și un cerc în care se scrie cuvântul-cheie opinie, iar elevii trasează mai multe linii și cerculețe, folosind diferite culori, pentru a prezenta ce înseamnă pentru ei cele două concepte.

Realizarea/Constituirea sensului-15 minute

1. Prezentare teoretică – Fapte și Opinii – Anexa 1 - (la clasă se folosește Prezentarea Power Point) (5 minute)

Profesorul realizează o prezentare pe displayul interactiv în care se detaliază comparativ aceste conținuturi. (Anexa 1)

Informațiile transmise sunt corelate cu semnificațiile adunate de elevi pe „Ciorchine” și se subliniază distincția clară între fapte și opinii.

2. Exercițiu de lucru pe grupe:

Elevii sunt împărțiți în 4 grupe și primesc sarcina de a identifica faptele și opiniile într-un text dat, de la disciplina Limba și literatura română-Romanul psihologic „Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război”, de Camil Petrescu

– Anexa 2 (10 minute de lucru)

Se va utiliza ca text-suport ultimul capitol „Comunicat Apocrif” din textul studiat. Elevii vor citi enunțurile selectate și vor stabili dacă acestea conțin fapte sau opinii. (Anexa 2)

Liderul de grupă prezintă, pe rând, fiecare enunț și se analizează răspunsurile oferite, se aduc argumente care să susțină decizia pentru încadrarea informațiilor ca fiind fapte sau opinii, și se analizează specificitatea enunțurilor unde elevii au întâmpinat probleme/nu au oferit răspunsul corect. Profesorul prezintă cele două caracteristici fundamentale ale opiniei: legitimitatea și relevanța. (Anexa 1)

Se inițiază o discuție pornind de la întrebarea dacă opiniile lui Ștefan Gheorghidiu și opiniile soției sunt pertinente sau nu.

ind de la întrebarea dacă opiniile lui Ștefan Gheorghidiu și opiniile soției sunt pertinente sau nu.

Reflecție - 15 minute

Elevii vor fi invitați să răspundă la câteva întrebări, prin care să exploreze importanța diferențierii între fapte și opinii atât în analiza de text literar, cât și în viața de zi cu zi, atunci când consumă mesaje media:

- Care au fost motivele pentru care ați încadrat aceste pasaje ca fapt sau ca opinie?
- Ce ați învățat/descoperit parcurgând această tematică?
- Cum vă poate ajuta diferențierea conceptelor fapte și opinii în viața de zi cu zi?

De asemenea, vor fi întrebați în ce momente este necesară analiza relevanței opiniei în mesajele pe care le întâlnesc în media.

Bibliografie:

1. Programul de educație media: <https://cji.ro/fapte-opinii-liceu/>
2. Camil Petrescu, *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*

Anexa 1

Dezvoltarea temei (repere teoretice):

Definiții:

Informația este principalul instrument cu care operează libertatea de exprimare, în cele două aspecte pe care le presupune:

- accesul la informație
- libertatea de a exprima opinii

Informațiile se referă la:

- **fapte** - împrejurări reale, acțiuni sau fenomene care se pot observa sau pot fi demonstrate obiectiv.

Ex: Afară plouă. / Domnul X a fost condamnat pentru furt.

- **opinii** - aprecieri sau interpretări ale faptelor, văzute prin prisma subiectivă a autorului.

Ex: Vremea e bună. / Domnul X este un hoț fără scrupule.

Orice persoană are dreptul de a-și exprima opiniile. Opiniile sunt garantate de dreptul la liberă exprimare, fără de care nu există o societate democratică. Libertatea de exprimare acoperă și acele informații și idei care offensează, șochează sau deranjează. Exprimarea opiniilor trebuie să se încadreze în niște limite legale. Totuși, aceste limite sunt foarte restrânse.

Deși opiniile, mai ales cele care exprimă judecăți de valoare (bun/rău, corect/greșit, potrivit/nepotrivit) nu se cer neapărat justificate, au credibilitate mai mare opiniile care au la bază informații factuale și cele exprimate de persoane care cunosc domeniul asupra căruia se pronunță. Cu toții putem avea o opinie despre purtatul măștii ca mijloc de protecție anti-virală, dar opinia unui medic virusolog va fi mai pertinentă decât cea a unui inginer, de exemplu. Așa cum opinia respectivului inginer despre podul de la Cernavodă va fi mai pertinentă decât a virusologului.

Opinia unei persoane pe o anumită temă este pertinentă și are valoare de model doar dacă persoana respectivă este competentă în domeniul despre care se pronunță.

Notorietatea nu înseamnă neapărat și autoritate.

<i>Fapte</i>	<i>Opinii</i>
Împrejurări reale, acțiuni sau fenomene care pot fi observate sau verificate obiectiv	Impresii, aprecieri sau interpretări asupra unui subiect
Poate fi demonstrată obiectiv, în baza unor probe	Nu pot fi verificate și demonstrate
Obiective	Subiective, personale, putem fi sau nu de acord cu ele
Universale, apar la fel indiferent de cine le privește	Pot diferi de la persoană la persoană, de la grup la grup
Exprimate în termeni neutri	Exprimate în termeni emoționali
Cuvinte care ajută la identificarea lor: confirmă, dovedește, demonstrează etc.	Părerea mea, din punctul meu de vedere, a suspecta că etc.

În analiza unei opinii, ne putem pune câteva întrebări „de test”:

- Ce cunoștințe/experiență are persoana care emite opinia în domeniul despre care vorbește?

- De ce sunt tentat/ă să urmăresc această persoană? Care sunt calitățile pe care i le recunosc și apreciez?

Ex: talent, farmec personal, inteligență, bun gust, atitudine civică, succes material, faimă etc. Ce anume din aceste calități aș vrea să am și eu?

- Ce interes există pentru promovarea acestei persoane/acestei opinii?
- Ce cred EU despre subiect?

În mass-media, un jurnalist corect va prezenta întotdeauna publicului mijloacele prin care poate demonstra – și prin care publicul poate verifica, dacă dorește – faptele pe care le prezintă. Un comentator onest își va baza întotdeauna opinia și interpretarea pe fapte demonstrabile. Ambii vor menționa sursa informațiilor, făcându-și publicul partener la dezbateri, nu doar un asistent pasiv la o dezbateri pe care o privește din lipsă de ceva mai bun.

Anexa 2 – Scenariu de infuzare a conceptelor de educație media la ora de Limba și literatura română

Citiți cu atenție fragmentul de mai jos:

Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război, de Camil Petrescu: *Comunicat Apocrif*

„Ce n-aș fi dat altă dată pentru ca să am certitudinea că mă înșală. Cum așteptam la pândă, cu fruntea arsă și pumnii crispați!

Acum, când vine, îi arăt scrisoarea zâmbind. Un moment devine palidă, mă examinează alarmată și bănuitoare, însă când mă vede liniștit, socoate că nu cred.

- E o murdărie... Știi că toți ne invidiază. Ah, lumea asta rea... Uite ce calomnii mai născocoște. Dacă ar fi să te iei după toți... Poftim, să fii fost tu mai bănuitor acum... Ah, mi-e o silă de oameni... Nu mai poți ieși... Firește, am fost de câteva ori în oraș, nu singură: cu Anișoara, cu Iorgu, și a venit cu noi și Grigoriade. Am fost la teatru și pe urmă la restaurant. Ah, și dintr-atâta...

Vorbește mult, platitudini încălecate, asociate la întâmplare, și zâmbetul meu binevoitor o încurajează...

- Ascultă, fată dragă, ce-ai zice tu dacă ne-am despărți?

Parcă i-a despăcat cineva țeasta în două.

Altă avalanșă de întrebări gemute, de protestări scâncite.

Mă gândesc halucinat că aș fi putut ucide pentru femeia asta... că aș fi fost închis din cauza ei, pentru crimă:

- Vezi, aia blondă de colo...? nu... ailaltă mai grasă puțin, de la masa cu cei doi domni și două doamne...

- Ei?

- E nevasta lui Gheorghidiu... Nu-ți mai aduci aminte...?

- A... pentru asta? Ce-a găsit la ea, dragă? să ucidă pentru ea... nu mai putea găsi alta la fel?"

A doua zi m-am mutat la hotel pentru săptămâna pe care aveam s-o mai petrec în permisie. I-am dăruit nevesti-mi încă o sumă ca aceea cerută de ea la Câmpulung și m-am interesat să văd cu ce formalitate îi pot dăruia casele de la Constanța. I-am scris că-i las absolut tot ce e în casă, de la obiecte de preț la cărți... de la lucruri personale, la amintiri. Adică tot trecutul."

Identificați dacă enunțurile extrase conțin fapte sau opinii.

Enunț	Fapte/Opinii
Ce n-aș fi dat altă dată pentru ca să am certitudinea că mă înșală.	Opinie-invocarea unor trăiri personale.Este o apreciere subiectivă a lui Ștefan Gheorghidiu,o interpretare subiectivă a realității.
Acum, când vine, îmi arată scrisoarea zâmbind.	Fapt- este observabil de soție „zâmbind”
Un moment devine palidă, mă examinează alarmată și bănuitoare, însă când mă vede liniștit, socoate că nu cred.	Opinie-interpretări subiective asupra faptului că soția devine palidă, că îl examinează alarmată și bănuitoare, însă când mă vede liniștit, socoate că nu cred, nu se poate demonstra
- E o murdărie... Știi că toți ne invidiază. Ah, lumea asta rea... Ah, mi-e o silă de oameni... Nu mai poți ieși...	Opinie-cum putem demonstra afirmațiile soției? Soția are o percepție și un mod de exprimare diferit despre lume, oameni. Cum se poate dovedi că toți îi invidiază? În ce măsură lumea este rea? Aprecieri subiective.
Firește, am fost de câteva ori în oraș, nu singură: cu Anișoara, cu Iorgu, și a venit cu noi și Grigoriade. Am fost la teatru și pe urmă la restaurant.	Fapt-sunt acțiuni prezentate, ce pot fi observate și percepute în același fel de toți participanții la teatru și la restaurant.
Mă gândesc halucinat că aș fi putut uicide pentru femeia asta... că aș fi fost închis din cauza ei, pentru crimă:	Opinie-interpretarea subiectivă, exprimarea în termeni emoționali, invocarea unor trăiri personale: <i>aș fi putut uicide pentru femeia asta... că aș fi fost închis din cauza ei, pentru crimă.</i>
A doua zi m-am mutat la hotel pentru săptămâna pe care aveam s-o mai petrec în permisie.	Fapt-este acțiunea lui Ștefan Gheorghidiu de a renunța la tot trecutul, la iubirea absolută.

